

Ideální průmyslové město firmy Baťa. Teoretické studie ideálních průmyslových měst a jejich aplikace v praxi.

Ladislava Hornáková

Součástí unikátní a ojedinělé expanze dokonale propracovaného baťovského systému ze Zlína do celého světa byla realizace urbanistických celků s výrobní, společenskou a obytnou zónou – satelitů Zlína. Prudký rozvoj firmy si od počátku 20. let vyžádal promyšlené plánování ve zlínském centru, a to i v oblasti architektury, urbanismu a organizace celé stavební činnosti. Zakládání nových filiálek, obchodů, ale především průmyslových a urbanistických celků, znamenalo rozšíření stávajícího projekčního oddělení a později vznik urbanistického oddělení. Pozornost byla věnována také teoretickým studiím výstavby průmyslových měst. Na jejich řešení se podíleli nejen firemní architekti František L. Gahura, Vladimír Karfík, R. H. Podzemný a Jiří Voženílek, ale i další významné osobnosti - Le Corbusier, Josef Gočár, Emil Hruška. Teoretické studie výstavby nových průmyslových měst měly být shrnuty v knize *Ideální průmyslové město budoucnosti* (1937). V roce 1938 byly vypracovány architektem Podzemným další modelové typy ideální průmyslové obce pro 300 lidí a ideálního průmyslového města pro 3000 lidí (typ evropský a tropický).

Příspěvek se zabývá jednotlivými teoreticky propracovanými idejemi architektů a možnostmi a způsobem jejich aplikace při výstavbě firemních satelitů. Realizované satelity rozvíjely koncepcie ideálních průmyslových měst a nesly přitom přehledný rukopis zlínské architektonické dílny a stavebního oddělení. Zlínský modul byl ozvláštněn tvůrčími změnami, danými jinými sociálními, geografickými či klimatickými podmínkami. Stavební boom firmy byl promyšleně, jednotně a ekonomicky řízen ze zlínského centra. Jednalo se o důsledný, propracovaný a dobře organizovaný systém. Způsob centrálního řízení, stavění, standardizace, typizace a normalizace, zprůměrnění všech článků, komplexní a optimální organizace přípravy při vývozu celých průmyslových a obytných celků je dalším z baťovských fenoménů, který neměl ve světě v tomto měřítku obdoby.